

⊙ (*Iparszabadság.*) Mórán az iparszabadság kihirdetése óta '52 iparos kért és kapott engedélyt. A főutcában, hol előbb csak 10—12 bolt állt, most 40 látható.

b. (*A magyar gabona.*) Az Elbe felső tájáról írják, hogy ez év első felében e folyón szakatlan nagy mennyiségű, száma 2400 hajó evezett le, legnagyobb részt magyar gabonával rakodottan. És mi mégis panaszkodunk, hogy semmi terményünk sem kell.

△ (*A hegyaljai bormivelő-társulat*) okt. 23-án Tarcalon tartott közgyűlésén, az igazgatóság jelentésében azon indítványt terjeszté elő, hogy miután a társulat iránt a részvét felette megcsökkent, tanácsosabb volna tán a társulatot megszüntetni vagy a keletkező zempleni gazdasági egyletbe beolvasztani. A jelenlevők azonban a társulat fenmaradását határozta el, azon reményben, hogy a részvét iránta még fel fog ébredni.

Közintézetek, egyletek.

⊙ (*Kisfaludy-társaság.*) A Kisfaludy-társaságnak okt. 15-én tartott rendes havi ülésének fő tárgya a „Shakespeare-bizottságnak“ előterjesztése volt, melyet Shakespeare műveinek magyarra fordítását illetőleg tett. A bizottság véleményadása a következőkben öszpontosul. Úgyes fordítók szerzésére két módot ajánl, t. i. a *megbizást*, melynél fogva a társulat maga biz meg egyéneket a fordításra, és a *fölvívást*, mely szerint a társulat felszólítást intézne a haza iróihoz, hogy mindenkinek alkalom nyujtassék erejét e nem könnyű munkán megkísérteni. — A mi az elveket illeti, melyek szerint a fordítás eszközölnöd lenne, a bizottság nem látja czélszerűnek, a fordítókat hosszas és körülményes utasításokkal nyugözni s egyelőre csak annyit mond, „hogy az áttevő alak- és anyag-, vagy tartalomhü fordításra törekedjék;“ jambust jambussal, lyrai alakot lyraival adjon vissza; de úgy, hogy az eszmét, az erőt, a nyelv (különösen a szavai) gördülékenységét apró formai bibelésnek sehol föl ne áldozzák; de a bizottság megkiváná, hogy az ötös jambus, lehetőleg szabályosan kezelve megtartassék, sőt azt is, hogy oly darabokban, hol rimes alak az uralkodó, ez alak a magyarban is követve legyen stb. — A bizottság Shakespeare-t, más nemzetek példájára, meg nem csonkítva, úgy a mint van, sikamlós, nem ritkán ocsmány részeivel véli a magyar közönség kezébe adni; csupán arra utasítva a fordítót, hogy hol a darab kára nélkül történhetik, igyekezék az ily sikamlós helyeket szelidebben adni vissza s a botrányt, mennyire lehetséges, eltávolítani. — A költőnek ifjúkori, kevéssé sikerült darabjai is lefordítandók, hogy így a kiadás teljes legyen. — Hogy az áttétel minél jobb, s az egyformasáért egyazon angol kiadásból történjék: e czélra a bizottság dr. *Delius* Miklós nagyrészen már megjelent s Elberfelden, Friderichs könyvárusnál folytonosan megjelenő angol szövegű s német bevezetés- s jegyzetekkel ellátott kiadását tartja kijelendőnek, melyet *Tomori* ur már meghozatott s e czélra hihetően örömet átkölesönöz; e mellett azonban tanácsolja a bizottság, hogy a fordító minél több kiadást, sőt német fordítást is vegyen segítségül. A jegyzetektől elég lenne annyit használni fel, mennyi a szöveg értésére mulhatlanul megkivántatik. — A bírálatot illetőleg, a társulat nevez ki, tagjai közül hármat, vagy állandóan, vagy felváltva az egyes darabokra, ki a bírálatban együttesen járjanak el. Összeülvén, t. i. egyikük olvasná a fordítást, a másik kettő az eredetit s tán annak jó német fordítását tartaná kezében s folyvást kicserélnék észrevételeiket. — A bizottság a fordítást, darabonkint, nem tartja eléggé jutalmazottnak azon összeg által, melyet *Tomori* ur a maga részéről, igazi nagylelkűséggel, felajánlott; tehát indítványozza, mondana le a társaság a vállalatból remélhető tiszta haszonról és száná azt bizonyos meghatározandó arányban, részint a fordítás díjainak utólagos emelésére, részint a bírálók fáradságának némi jutalmazására. — Ez indítványokat a társaság elfogadta s elhatározta, hogy nem fog állandó bírálókat választani, s hogy a kiadásokból eredő egész tiszta hasznót a fordítók jutalmazására adja, sőt, ezeket, ha telik, ezen fölül is még díjazni fogja; az igazgatót pedig fölvívta, hogy intézen az írókhoz felszólítást, miszerint azok, kik Shakespeare valamely művét le akarják fordítani, vagy már ahhoz hozzá is fogtak, abbéli szándékukról vagy munkájuk felől őt értesíteni. — Ez ügynek ilykép elintézésé után az igazgató a társulat által kiadandó regényül *Georget Elliot* „*Adam Bede*“ című munkáját ajánlá, mi el is fogadtatott; bemutatá *Aischylosz* „*Lebilincsel* Prometheus“ ének fordítását *Zilahi Károlytól*, melynek megbírálására néhány tagot kineveztek.

Kenessey Albert gőzhajókapitány Orsováról egy 105 pfról szóló földtehermentesítési kötelezvényt küldött be a társulat czéljai elősegelésére. — A társulat az adakozót alapító tagjai közé sorolá.

⊙ (*A Kisfaludy-társaság üléseiben*) az alapszabályok szerint, nem tagok is jelenhetnek meg, mint hallgatók, ha előbb az elnöknel jelentik magukat. A társulat minden hó utolsó csütörtökén d. u. 3 órakor a m. Akademia termében tartja üléseit, s a nem tagok ugyanott jelenthetik be magukat a gyűlés előtt. E bejelentés folytán egy évig látogathatni az üléseket.

+ (*Közgyűlés-hirdetés.*) A magyar kertészeti társulat, alapszabályai értelmében éves közgyűlését folyó évi nov. 10-én d. u. 3 órakor a társulati csarnokban megtartandván, a társulati tagok ezennel összehívatnak. Pesten, 1860. okt. 26. *Báró Prónay Gábor*, a magy. kertészeti társulat elnöke.

+ (*Meghívás.*) A budapesti kir. orvosgyelet az orvosi pályakérdés meghatározása végett a f. év nov. 17-re eső szombaton rendkívüli gyűlést fog tartani, melyre vidéki ügyfeleink is, kiket e tárgy közelebről érdekel, ezennel meghívatnak. — *Poor* tr. és titkár.

+ (*A nógrádmegyei gazdasági egyesület alapszabályai*) a legfelsőbb megerősítést megnyervén, *Kacsokovics Lajos*, mint az egyesület id. titkónoka, az id. választmány megbízásából, az egyesület alapító és rendes tag-

jait meghija a losonczy kaszinó termében f. évi nov. 5-én d. e. 10 órakor tartandó nagy gyűlésre. A megjelenni kívánok sziveskedjenek ebbeli szándékukról *Szakáll Elek* egyleti tagot nov. 3-ig levél által tudósítani, hogy ez számukra Losonczon alkalmas szállást rendelhessen, melyre a 4-én érkezőket a város végén várakozó kalauzok fogják elvezetni.

+ (*Felszólítás.*) A m.-vásárhelyi gazdasági fiókegyeletnek alakító közgyűlése lesz f. é. nov. 16-án M.-Vásárhelyt a városházánál; melyre atyafiságosan meghívom mindazokat, kik vidékünk gazdasági iparának előmenetét szívükön viselik s azt tetteleg előmozdítani készek. *Beresztelke*, okt. 15. 1860. B. *Bánffy János*.

Mi újság?

+ (*Magyarország herceg-prímása*), mint esztergomgyeji főispán, az esztergomi megyeház rendezését s a nagy közgyűlési terem helyreállítását megparancsolta. Valószínűleg e teremben fog az országos tanácskozmány tartatni.

+ (*Simon Vincze, a premontrai rend kanonoka*), a csornai premontrai rend praelatusává s csornai, türjei, jánoshidai és horpácsi apáttá megválasztván, e választás Ó Felsége által megerősítettet.

+ (*A magyar nyelvet illetőleg*), hazánkban mind a közigazgatási és törvénykezési hatóságokra vonatkozólag, mind az iskolákban gyors határozatok hozatnak. Így b. Vay Miklós azon leiratai közül, melyeket mint m. udv. kancellár közelebb kibocsátott, egyik elrendeli, hogy a magyar nyelv, a közigazgatási és törvénykezési hatóságoknál azonnal visszaállíttassék. — A budai műegyetem tanári testülete pedig okt. 26-án tartott ülésében szintén egyhangulag elhatározta, hogy a magyar nyelvet az előadásokban azonnal visszaállítja, s eziránti fölterjesztését a helytartóságnál már meg is tette. A mi pedig a tud. egyetemet illető, erre vonatkozólag írja „P. N.“ „A pesti egyetem tanácsa utasítottván, hogy az előadások megkezdése s az előadási nyelv iránt véleményét terjeszse elő, a megkérdezett karok közül a bölcselmi végkép tudott a német nyelven; az orvosi karnál csak *Seidl* tanár nem tud magyarul, ez tehát most az orvosoknak latinul, a gyógyszerészeknek németül fog előadni; a jogi kar, hol 7 német tanár van 5 magyar ellenében, szintén elhatározta a magyar előadást, de nem érzi magát hivatva, hogy a német tanárokat akár állásuktól megfossa, akár kötelességeik teljesítésétől fölmentse. Elhatározatott a magyar közjog előadása is.“ A mi egyébiránt az itteni előadások megkezdését illeti, arra nézve az egyetem dekanai sem tudnak semmi bizonyosat mondani. Mindenesetre igen kívánatos, hogy e tekintetben lehető gyorsasággal hozassék határozat, annal is inkább, mert a fiatalság legnagyobb része, azon reményben, hogy az előadások november elején megkezdőknek, már megérkezett s most télenségben kénytelen vesztegelni.

b. — (*A horvátországi és szlavonai szülők javára*) ez évben, hivatalos kimutatás szerint begyűlt összesen 91,536 ft. 61 kr. Ez összegnek több mint fele (53,786 ft. 61 kr.) magánadakozásokból folyt be s e magánadakozások közt Magyarországból érkezett legnagyobb összeg vagyis 24,901 ftnyi összeg, ezután Tótországból s Horvátországból 15,251 ft. 14 kr. stb. A bejött főösszegekből 83,686 ftot már kiosztottak, és pedig Zágrábme gyében 24,288 ft. 55 krt, Vas megyében 16,300 ft., Fiumeiben 18,350 ft., Pozsegamegyében 22,027 ft., a határvidéken 2700 ftot. — Az adakozások még egyre folynak be, melyek közt az e czélra rendezett s Pesten okt. 31-én huzandó sorsjáték jövedelme tetemes összeget képezend.

b. — (*Az Akademia palotájának építési tervét illetőleg*) nem fognak általános pályázatot hirdetni, mert már *Henszlmanu Imre*, *Ybl* és *Ferstel*, a bécsi börze építője, vannak pályázatra fölszólítva. A pályázatot jövő évi február végeig be kell nyujtani, mert az építést marciusban már megkezdik. Megvalljuk, hogy az Akademia ez újabb határozatát, mely ellentétben áll azon régibb határozatával, minélfogva pályaversenyt nyitott s jutalmakat tűzött ki, nem értjük eléggé s szükségesnek látnók, ha a közönség ez új eljárás iránt szintén felvilágosíttatnék.

— (*Szkalnitzky Antal, építész hazánkfa*), kinek az építészeti téren szerzett tanulmányairól, sőt fiatal kora daczára már is kivívott koszorúiról, több ízben tevének s lapokban említést, tíz évi távollét után visszaérkezett hazánkba. Legközelebb Párisban töltött több időt, s beutazta Franciaországot és Angliát is. Mint halljuk, szándéka az, hogy tapasztalásainak s tanulmányainak gyümölcseit, ha illő alkalom akad, most itthon szentelje a művészet érdekeinek; többi között az Akademia palotája sem maradt ki számításából. Kérdés: mikép fog szép szándéka valósulhatni, most, miután az Akademia határozatánál fogva az eleinte megállapított versenyzési elv el van vetve, s csak bizonyos szakemberek vannak megbizva tervkészítéssel? Bizton reméljük, hogy elismert tehetségeknek szabad tér fog engedtetni eszméik kifejtésére.

△ (*A négy krajczáros ujpénz kiadását*) Bécsben okt. 27-én már megkezdtek, s így hovahamarább hozzánk is eljutand.

+ (*Iskolai ünnepély.*) A pesti ág. hitv. templomban okt. 31-én esti hat órakor iskolai ünnepély volt, melyen a nyugalmazott tanárok az intézet-től búcsút vettek, az új tanári testület pedig a gyülekezetnek bemutatott. *Székács József* szuperintendens és *Hunfalvi Pál* iskolai felügyelő urakon kívül *Kánya Pál*, mint lelépő igazgató tanár, *Greguss Gyula* pedig, mint az ujon rendezett iskola igazgatója tartottak beszédet.

+ (*A Josephstadtban*) belebbezve volt magyarokat szabadon bocsátották.

+ (*Pozsonyban az utcák és térek*) visszakapják forradalom előtti neveiket.